

नेपाल बैंक लिमिटेड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड र कृषि विकास बैंक लिमिटेड
अप्राविधिक तर्फका प्रशासन सेवा, प्रशासन/नगद समूह/उपसमूह, चौथो तह, सहायक/सहायक (नगद)/लेखपाल
(प्रशासन) वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

यस पाठ्यक्रम योजनालाई एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Unified Examination System) को आधारमा दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	बैंकिङ्ग, व्यवस्थापन, लेखा, गणित र सूचना प्रविधि (Banking, Management, Accounting, Mathematics and Information Technology)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short & Long Answers)	१२ प्रश्न X ५ अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय	सेवा, समूह र संस्था सम्बन्धी (Service, Group and Institution related subject)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short & Long Answers)	८ प्रश्न X ५ अङ्क ६ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

- सङ्गठित संस्थाको पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाको अप्राविधिक तर्फका सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी, खरिदार वा सो सरह वा चौथो तह वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पूर्वयोग्यता परीक्षा (Pre-Qualifying Examination) बाट छनौट भएका उम्मेदवारहरू मात्र एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Unified Examination System) को आधारमा सञ्चालन हुने यस परीक्षामा सहभागी हुन पाउने छन ।
- माथि उल्लिखित परीक्षा प्रणाली अनुसार नेपाल बैंक लिमिटेड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड र कृषि विकास बैंक लिमिटेडको अप्राविधिक तर्फका प्रशासन सेवा, प्रशासन/नगद समूह/उपसमूह, चौथो तह, सहायक/सहायक (नगद)/लेखपाल (प्रशासन) वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि प्रथम पत्र/विषयको विषयवस्तु एउटै (Common) र अनिवार्य हुनेछ । तर द्वितीय पत्रको सेवा, समूह र संस्था सम्बन्धी विषय संस्था/निकाय अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथम पत्रको लिखित परीक्षा माथि बुँदा नं. ३ मा उल्लिखित सबै संस्था/निकायहरूको लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिनमा हुनेछ । तर द्वितीय पत्रको सेवा, समूह र संस्था सम्बन्धी विषयको लिखित परीक्षा संस्था/निकाय अनुरूप अलग अलग दिनमा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । उम्मेदवारले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०८२/०६/०९

नेपाल बैंक लिमिटेड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड र कृषि विकास बैंक लिमिटेड
अप्राविधिक तर्फका प्रशासन सेवा, प्रशासन/नगद समूह/उपसमूह, चौथो तह, सहायक/सहायक (नगद)/लेखपाल
(प्रशासन) वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I) :-

बैंकिङ्ग, व्यवस्थापन, लेखा, गणित र सूचना प्रविधि
(Banking, Management, Accounting, Mathematics and Information Technology)

खण्ड (A) - ३५ अङ्क (३ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)

Section (A) - 35 Marks (3 Questions × 5 Marks, 2 Questions × 10 Marks)

1. बैंकिङ्ग (Banking)

- 1.1 बैंकिङ्ग प्रणालीको इतिहास र विकासक्रम
(History and development of banking system)
- 1.2 नेपालको बैंकिङ्ग क्षेत्रको वर्तमान परिदृश्य र अवस्था
(Present scenario and status of banking system in Nepal)
- 1.3 बैंक तथा वित्तीय संस्था (BFIs) का प्रकार र वर्गीकरण
(Types and classification of Banks and Financial Institutions -BFIs)
- 1.4 केन्द्रीय बैंक र वाणिज्य बैंकको भूमिका र कार्यहरू
(Role and functions of central bank and commercial banks)
- 1.5 नेपालको बैंकिङ्ग क्षेत्रका चुनौती, समस्या र अवसरहरू
(Challenges, issues and opportunities of banking in Nepal)
- 1.6 वित्तीय पहुँच, वित्तीय साक्षरता र वित्तीय समावेशीकरण
(Financial access, financial literacy and financial inclusion)

2. बैंकिङ्ग कानूनहरू (Banking Laws)

- 2.1 बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३
(Bank and Financial Institution Act, 2073)
- 2.2 नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८
(Nepal Rastra Bank Act, 2058)
- 2.3 बैंकिङ्ग कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४
(Banking Offence and Punishment Act, 2064)
- 2.4 सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४
(Asset (Money) Laundering Prevention Act, 2064)
- 2.5 नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी गरिएका एकीकृत निर्देशन
(Unified Directives Issued by Nepal Rastra Bank)
- 2.6 विनिमेय अधिकारपत्र ऐन, २०३४
(Negotiable Instrument Act, 2034)

खण्ड (B) - ३५ अङ्क (३ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)

Section (B) - 35 Marks (3 Questions × 5 Marks, 2 Questions × 10 Marks)

3. व्यवस्थापन (Management)

- 3.1 संगठन: परिभाषा, उद्देश्य, प्रकार र संरचना
(Organization: definition, objectives, types and structure)
- 3.2 व्यवस्थापनको परिभाषा, सिद्धान्त र कार्यहरू
(Definition, principles and functions of management)
- 3.3 संगठनात्मक परिवर्तन र विकास
(Organizational change and development)
- 3.4 उत्प्रेरणा: अवधारणा र सिद्धान्तहरू
(Motivation: concept and theories)
- 3.5 संचार प्रणाली : प्रकार र उपकरणहरू
(Communication system : types and tools)
- 3.6 सुपरीवेक्षण, अनुगमन र नियन्त्रण
(Supervision, monitoring and control)
- 3.7 संस्थागत सुशासन
(Corporate governance)

नेपाल बैंक लिमिटेड, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड र कृषि विकास बैंक लिमिटेड
अप्राविधिक तर्फका प्रशासन सेवा, प्रशासन/नगद समूह/उपसमूह, चौथो तह, सहायक/सहायक (नगद)/लेखपाल
(प्रशासन) वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.8 व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
(Management information systems)
4. लेखा (Accounting)
- 4.1 लेखा प्रणालीको अवधारणा र सिद्धान्त
(Concept and principle of book keeping and accounting)
- 4.2 लेखा प्रणालीका विशेषता, प्रकार र उद्देश्यहरू
(Characteristics, types and objectives of accounting)
- 4.3 लेखा प्रणाली: एकल लेखा प्रणाली र दोहोरो लेखा प्रणाली
(Accounting system : single-entry and double-entry accounting system)
- 4.4 लेखा भौचर र सानो नगदी कोष
(Accounting vouchers and petty cash book)
- 4.5 सन्तुलन परीक्षण, हिसाब मिलान विवरण, अन्तर बैंक कारोबार, अन्तर शाखा कारोबार
(Trial balance, reconciliation statement, inter-bank transactions, inter-branch transactions)
- 4.6 नाफा नोक्सान हिसाब, आमदानी र खर्च हिसाब तथा वासलात
(Profit and loss account, income and expenditure account and balance sheet)
- 4.7 वित्तीय विवरणहरूको महत्व र प्रयोग
(Importance and uses of financial statements)
- 4.8 आन्तरिक परीक्षण, आन्तरिक नियन्त्रण, आन्तरिक र बाह्य लेखापरीक्षण
(Internal check, internal control, internal and external audit)
- 4.9 ह्रासकृती: अवधारणा, प्रकार र गणना विधि
(Depreciation: concept, types and methods)

खण्ड (C) - ३० अङ्क (६ प्रश्न × ५ अङ्क)

Section (C) - 30 Marks (6 Questions × 5 Marks)

5. गणित (Mathematics) - २० अङ्क (४ प्रश्न × ५ अङ्क)
- 5.1 ऐकिक नियम (Unitary method)
- 5.2 भिन्न र दशमलव (Fraction and Decimal)
- 5.3 प्रतिशत (Percentage)
- 5.4 अनुपात र समानुपात (Ratio and Proportion)
- 5.5 नाफा र नोक्सान (Profit and Loss)
- 5.6 छुट र कमिशन (Discount and Commission)
- 5.7 साधारण व्याज र चक्रीय व्याज (Simple Interest and Compound Interest)
- 5.8 साधारण तथा भारित औषत (Simple and Weighted average)
6. सूचना प्रविधि (Information Technology) - १० अङ्क (२ प्रश्न × ५ अङ्क)
- 6.1 कम्प्युटर तथा सूचना प्रविधि सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान
(Introduction to computer basics and information technology)
- 6.2 कम्प्युटर प्रणाली, इनपुट डिभाइस, आउटपुट डिभाइस
(Computer system, input device, output device)
- 6.3 कम्प्युटर अपरेटिङ सिस्टम (Computer operating systems)
- 6.4 हार्डवेयर र एप्लीकेसन सफ्टवेयर (Hardware and application software)
- 6.5 इन्टरनेट, इन्ट्रानेट, एक्स्ट्रानेट र ई-मेल (Internet, intranet, extranet, and e-mail)
- 6.6 विन्डोज (Windows), अफिस प्याकेज : वर्ड, एक्सेल र पावरपॉइन्ट (Office package: Word, Excel and PowerPoint)
- 6.7 डाटाबेस म्यानेजमेन्ट सिस्टम (Database Management System - DBMS)
- 6.1 बैकिङ प्रणालीमा सूचना प्रविधि र कृत्रिम बुद्धिमत्ताको प्रयोग (Use of Information Technology and Artificial Intelligence (AI) in banking system)

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड
अप्राविधिक तर्फ प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह/नगद समूह, चौथो तह, सहायक (प्रशासन) र सहायक (नगद)
पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
सेवा, समूह र संस्था सम्बन्धी
(Service, Group and Institution related subject)
द्वितीय पत्र (Paper II) :-
सामान्य बैंकिङ्ग, नगद तथा दुकुटी व्यवस्थापन
(General Banking, Cash and Vault Management, and Bank Related)
खण्ड (A) - ५० अङ्क (६ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)
Section (A) - 50 Marks (6 Questions × 5 Marks, 2 Questions × 10 Marks)

1. **प्रमुख बैंकिङ्ग शब्दावली तथा आधारभुत ज्ञान (Key Banking Terms and Basic Knowledge)**
 - 1.1 बैंकिङ्ग कर्जाका मुख्य प्रकारहरू (Banking loans/ credits: major types)
 - 1.2 निक्षेपका प्रकृति तथा प्रकारहरू (Deposits: nature and types)
 - 1.3 कर्जा-निक्षेप (CD) अनुपात, अनिवार्य नगद मौज्दात अनुपात र वैधानिक तरलता मौज्दात अनुपात (Credit-Deposit Ratio, Cash Reserve Ratio & Statutory Liquidity Ratio)
 - 1.4 विप्रेषण कारोबार (Remittance transaction)
 - 1.5 कर्जा सूचना तथा कालो-सूची सम्बन्धी व्यवस्था (Provisions of credit information and blacklisting)
 - 1.6 साख मूल्याङ्कन (Credit ratings)
 - 1.7 भर्चुअल बैंक र निओ बैंक (Virtual bank and Neo bank)
 - 1.8 ट्रेड फाइनेन्स : प्रतित पत्र, बैंक जमानत (Trade finance: letter of credit, bank guarantee)
2. **दैनिक नगद कारोबार सञ्चालन (Daily Cash Handling)**
 - 2.1 नगद कारोबार (Cash transactions)
 - 2.2 नगद कारोबार स्थलको सुरक्षा व्यवस्था (Security measures in/around cash counters)
 - 2.3 नगद प्राप्ति तथा भुक्तानीमा अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू (Precautions on cash receipts and payments)
 - 2.4 बैंक नोट (मुद्रा) हरूको सुरक्षा विशेषता सम्बन्धी जानकारी (Understanding of security features of bank currency/notes)
 - 2.5 नोट गणना, वर्गीकरण र बण्डल बनाउँदाको आवश्यक जानकारी (Necessary information while cash counting, tagging and bundling)
 - 2.6 तोडा चलान व्यवस्थापन (Cash /fund transfer management)
 - 2.7 सफा नोट नीति (Clean note policy)
 - 2.8 भुत्ता नोटहरूको व्यवस्थापन (Management of soiled notes)
3. **कार्यालयगत भूमिका र कर्तव्यहरू (Office Role and Duties)**
 - 3.1 ग्राहक पहिचान (Know Your Customer - KYC)
 - 3.2 ग्राहक सन्तुष्टि तथा सेवा प्रवाह (Customer satisfaction and service delivery)
 - 3.3 दस्तखत, परिचयपत्र तथा कागजातहरूको चेकजाँच (Verification of signature, ID and documents)
 - 3.4 ग्राहक सेवा कक्ष : भूमिका, कार्य र महत्व (Customer service desk: role, functions and importance)
 - 3.5 भुक्तानी प्रकृया (Payment processing)
 - 3.6 बैंक खाता खोल्ने, विवरण उपलब्ध गराउने (Account opening, statement printing)
 - 3.7 चिठीपत्र तथा टिप्पणी लेखन (Letters and Tippani (memo) writing)

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड
अप्राविधिक तर्फ प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह/नगद समूह, चौथो तह, सहायक (प्रशासन) र सहायक (नगद)
पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.8 पत्राचार विधि : पठाउने, प्राप्त गर्ने, अभिलेख राख्ने (Letter correspondence receiving / forwarding / recording)
- 3.9 फाइलिङ्ग, सूचीकरण र कार्यालयका दस्तावेजहरूको विद्युतीय अभिलेख राख्ने (Filing, indexing, digitization of office documents)
4. **सुन/चाँदी कर्जा कारोबार (Gold/ Silver Loan Transactions)**
- 4.1 सुन/चाँदीका गहना, ढिक्का सुन, काँचो सुन, असर्फी : पहिचान तथा प्रमाणीकरण (Jewellery/ Bullion / Bars/ Coins: identification and verification)
- 4.2 शुद्धता परीक्षण (Purity test)
- 4.3 तत्कालिक मूल्य र मूल्याङ्कन गरिएको मूल्य (Spot price and appraised value)
- 4.4 कर्जा-मूल्य अनुपात (Loan-to-Value ratio)
- 4.5 मार्जिन कल (Margin call)
- 4.6 कर्जा जमानत कमिसन (Loan guarantee commission)
- 4.7 बीमा तथा अन्य सुरक्षा प्रबन्ध (Insurance and other back-up coverage)
- खण्ड (B) – ५० अङ्क (६ प्रश्न × ५ अङ्क, २ प्रश्न × १० अङ्क)**
Section (B) - 50 Marks (6 Questions × 5 Marks, 2 Questions × 10 Marks)
5. **संगठनात्मक व्यवस्थापन तथा व्यवहार (Organizational Management and Behavior)**
- 5.1 मानव संसाधन व्यवस्थापनको अवधारणा र कार्यहरू (Concept and functions of human resource management)
- 5.2 कार्य विवरण, कार्यदिश तथा जिम्मेवारीहरू (Job description, terms of reference and responsibilities)
- 5.3 नेतृत्व : अवधारणा र प्रकारहरू (Leadership: concept and types)
- 5.4 कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन (Performance evaluation)
- 5.5 समूह निर्माण र कार्य-कुशलता (Team building and workmanship)
- 5.6 गुनासो व्यवस्थापन (Grievance management)
- 5.7 ज्ञान व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन (Knowledge management, stress management, conflict management)
6. **लेखाङ्कन तथा ढुक्टी व्यवस्थापन (Accounting and Vault Management)**
- 6.1 ढुक्टी साँचोहरूको सुरक्षा, जिम्मेवारी, बरबुझारथ तथा सुरक्षा प्रबन्ध (Vault key handling and safekeeping, handover/takeover, security arrangements)
- 6.2 ढुक्टी खोल्ने/बन्द गर्ने प्रकृया (Vault opening/closing procedure)
- 6.3 सि.सि.टि.भी. तथा अन्य भौतिक सुरक्षा (CCTV and other physical monitoring)
- 6.4 आगलागी तथा अन्य प्राकृतिक विपद्बाट सुरक्षा (Protection from fire hazards and other natural calamities)
- 6.5 नगद जर्नल, लेजर र मुख्य लेजर खाता (Cash journal, ledger and main control ledger)
- 6.6 दैनिक नगद कारोबारको अभिलेख तथा प्रतिवेदन (Day-end recording and reporting of cash transaction)
- 6.7 ढुक्टी मौज्दात रजिष्टर, ढुक्टी प्रवेश/निकास रजिष्टर (Vault register, in/out register)
- 6.8 नोटकोष संग/बाटको कारोबार (Transaction at/with currency-chest)

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड

अप्राविधिक तर्फ प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह/नगद समूह, चौथो तह, सहायक (प्रशासन) र सहायक (नगद)
पदहरूको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

7. **विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली (Digital/ Electronic Payment Systems)**
 - 7.1 विद्युतीय चेक राफसाफ (Electronic Cheque Clearing -ECC)
 - 7.2 अन्तर-बैंक भुक्तानी प्रणाली, कनेक्ट आई.पि.एस., रियल टाइम ग्रास सेटलमेन्ट, स्वीफ्ट (InterBank Payment System, ConnectIPS, Real Time Gross Settlement, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication -SWIFT)
 - 7.3 इन्टरनेट बैंकिङ्ग, मोबाइल बैंकिङ्ग, क्यू.आर.(QR) कोड, नियर फिल्ड कम्युनिकेसन (Internet Banking, Mobile Banking, Quick Response Code, Near Field Communication)
 - 7.4 विद्युतीय भुक्तानी कार्डहरू (Digital payment cards)
 - 7.5 वालेटका माध्यमबाट भुक्तानी (Payment through wallets)
 - 7.6 केन्द्रीय बैंक डिजिटल मुद्रा (Central Bank Digital Currency -CBDC)
8. **बैंक सम्बन्धी कानूनहरू (Banking Related Laws)**
 - 8.1 भुक्तानी तथा फछ्छौट ऐन, २०७५(Payment and Settlement Act, 2075)
 - 8.2 विद्युतीय कारोबार ऐन, २०६३ (Electronic Transaction Act, 2063)
 - 8.3 सरकारी कारोबार निर्देशिका, २०७६ (नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी) (Government Transaction Directives, 2076 (Issued by Nepal Rastra Bank))
 - 8.4 राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक कर्मचारी सेवा विनियमावली, २०७० (RBB employees bylaws, 2070)